

УДК 021.1-028.27:316.776

Сергій Гарагуля,
аспірант НБУВ

Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача

Розглянуто процес комунікаційної взаємодії бібліотек і користувачів у сучасних умовах. Розкривається місце бібліотек в інформаційному просторі та їх роль в електронному документообігу, трансформація традиційного бібліотечного середовища у сучасну експертну спільноту з науково-консультативними функціями.

К л ю ч о в і с л о в а: інформаційне суспільство, веб 2.0, електронна бібліотека, соціальні мережі, цифровий контент.

Сучасні соціокультурні інновації спричинилися до помітних змін у багатьох сферах життєдіяльності суспільства, зокрема, й у бібліотечній галузі. Процес розширеного виробництва інформаційних ресурсів став однією з найбільш помітних і суттєвих рис нинішньої цивілізації, починаючи із середини минулого століття. Зростаючі обсяги продукованої суспільством інформації, удосконалення інструментів керування інформаційними потоками, щодалі глибше проникнення нової інформації в соціальну структуру та діяльність суспільства, розширення доступу до неї для дедалі більшої кількості людей відкрили нові можливості щодо реалізації продуктивних сил суспільства, зростання його інтелектуального та духовного потенціалу. За сукупністю всі ці

чинники забезпечили перехід людства до суспільства знань. За Ф. Уебстером [7, с. 24], інформаційне суспільство – це теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза можливого еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі. Головними продуктами виробництва інформаційного суспільства стають інформація і знання.

Електронні технології прийшли у бібліотечні установи – традиційні центри суспільного збереження й використання інформації, що дало відчутний поштовх усім напрямам бібліотечної справи. А якщо говорити про удосконалення сервісної роботи у бібліотеках, то вони дали змогу значно розширити коло користувачів за їх межами.

Інформаційне суспільство характеризується зростанням у ньому ролі інформації і знань, кількості людей, зайнятих виробництвом інформаційних продуктів і послуг, домінуванням інформаційних технологій у суспільних та господарських відносинах, створенням глобального інформаційного простору тощо. Найсуттєвішою зміною, що супроводжувала становлення інформаційного суспільства, став перехід від концепції володіння інформацією до концепції відкритого до неї доступу. Основна відмінна риса сучасного інформаційного простору полягає в формуванні системи інформаційних комунікацій, що дає змогу отримати доступ до соціально значущої інформації в будь-якому місці і у будь-який час. У нинішньому інформаційному середовищі структура інформаційних потоків істотно змінюється, їхніми специфічними рисами стають нелінійність та неструктурованість. Характер наданої інформації, що має неструктурований зміст, може бути яким завгодно широким. Електронні засоби зв'язку уможливають доступ до інформації незалежно від часу і її реального місцезнаходження.

Концептуально нове інформаційне середовище вимагає від сучасної бібліотеки гідної відповіді на виклики доби. Йдеться про трансформацію бібліотеки як соціальної інституції.

Бібліотечне співтовариство мало великі – і небезпідставні – побоювання щодо здатності нових пошуково-довідкових інструментів Інтернету заступити класичне бібліотечне обслуговування та нівелювати його значення у ціннісній парадигмі суспільства. Справді, статистика невинного зменшення числа відвідувань бібліотеки та книговидачі з поширенням інтернет-технологій та збільшенням їхньої доступності свідчить про втрату бібліотекою монопольного становища в царині задоволення інформаційних потреб читачів. Філософія інформаційного суспільства, ґрунтована на концепції самообслуговування, отримання інтелектуального продукту без посередників, залишає традиційній бібліотеці мало конкурентних переваг. Проте, об'єктивно оцінюючи становище, варто зацентруватися на тих інструментах і технологіях, залучення яких у бібліотечний контекст дасть змогу істотно осучаснити методику бібліотечної роботи та актуалізувати бібліотечну практику відповідно до вимог сьогодення. Йдеться, насамперед, про застосування технології веб 2.0 у неформальній бібліотечній комунікації та PR-технологій для поширення бібліотечних інформаційних продуктів. Звісно, окрім суто технологічної модернізації апаратних засобів бібліотеки, подібна концептуальна переорієнтація вимагає й глибших, світоглядних, трансформацій у науковому середовищі.

Чільними функціями бібліотек протягом усього періоду їхнього існування була комунікаційна та інформаційна діяльність, спрямована на налагодження зворотного зв'язку з користувачем, вивчення та задоволення його потреб. Яким же чином вони трансформуються на сучасному етапі побутування бібліотечних закладів?

У рамках комунікаційної функції бібліотека організовує взаємодію людини з соціальною пам'яттю усього людства, передаючи їй у користування все накопичене цивілізацією культурне надбання. Бібліотека входить у складну систему соціальної комунікації, забезпечує створення, обробку, зберігання і розповсюдження документованих текстів громадського користування.

Сучасна бібліотека створює можливості для членів суспільства задовольняти свої інформаційні потреби на знання через сукупність документів, накопичених у фондах, а також використовуючи для цих цілей інформаційні ресурси інших бібліотек та установ. На поточному етапі свого функціонування завдяки інтенсивному міжбібліотечному обміну оцифрованими зібраннями та великій кількості передплачених ресурсів окрема бібліотека має змогу об'єднати під одним дахом більшість книгозбірень, фондів, архівів, сховищ світу. При цьому необхідно відзначити, що інформаційні потреби користувачів можуть бути найрізноманітнішими, вони можуть стосуватися тих чи інших сфер професійної діяльності, питань, пов'язаних з повсякденням тощо.

Комунікаційна функція тісно переплітається з інформаційною, що передбачає сам процес передавання інформації, тобто технологічно налагоджений процес комунікації. При цьому поняття «комунікація» у контексті розгляду інституційних характеристик бібліотеки служить більшою мірою для визначення принципів соціальної взаємодії, а не способів його організації. Водночас інформаційна функція супроводжує всі процеси, пов'язані зі зверненням до змісту документа, пронизує всі елементи бібліотечної праці, оскільки будь-яка дія, що включає роботу з документами на рівні його змісту, семантики передбачає виділення його сенсу, створення перетвореної інформації, метазнань.

Технічна і технологічна модернізації бібліотечної діяльності забезпечили зміцнення інформаційної функції сучасної бібліотеки. Остання стає повноправним суб'єктом інформаційного простору. Вона різними способами збирає і зберігає документовану інформацію і знання в електронному вигляді (це і власна робота з оцифрування колекцій та фондів, і співпраця з видавництвами, іншими бібліотечно-архівними установами та окремими авторами щодо надання електрон-

ного примірника документа), бере участь у формуванні документного потоку, проводить його аналітико-синтетичну обробку, систематизує й оцінює інформаційно-знаннєві ресурси. Здійснюючи систематизацію та каталогізацію документів, довідково-бібліографічне обслуговування, книгозбірня створює основу для багатьох сучасних інформаційних та знаннєвих процесів.

Особливість інформаційної функції сучасної бібліотеки полягає в тому, що вона реалізується, тісно взаємодіючи з іншими суб'єктами інформаційного процесу та використовуючи різні канали поширення інформації. Бібліотека бере активну участь в оцінці, інтерпретації та фільтрації інформації, у встановленні певних зв'язків між інформаційними масивами, щоб забезпечити користувачам доступ до широкого спектру джерел знання, соціально значущої інформації.

До недавнього часу бібліотека визначалася фізичним простором, який вона займає, документними фондами, якими вона володіє, і колом осіб, до неї причетних. Документні фонди організувалися у просторі бібліотеки таким чином, щоб користувач легко міг встановити місце розташування тієї чи іншої одиниці зберігання, хоча це породжувало певні незручності, пов'язані з тематичними чи іншими принципами організації сховищ. Дослідник повинен був добре знати бібліотеку, «звикнути до неї», щоб повною мірою скористатися перевагами, закладеними в її складній ієрархічній структурі.

Сучасна парадигма бібліотечного обслуговування ґрунтується не тільки на використанні фонду документів конкретної бібліотеки. Вона передбачає також використання принципово нових можливостей доступу до інформації незалежно від часу і місцезнаходження як документа, так і користувача. Для задоволення інформаційних, освітніх, культурних потреб своїх користувачів бібліотека сьогодні робить доступними не тільки документовані знання, інформацію, що зберігаються в її фондах або на жорстких дисках її серверів. Вона виходить за свої фізичні кордони, переходить з реального простору у віртуальний. З одного боку, вона пропонує доступ до інформаційних ресурсів, що належать іншим суб'єктам інформаційного простору, у т. ч. представленим у мережі Інтернет. З другого – створює електронні інформаційні ресурси (бази даних, колекції оцифрованих документів, веб-сайти та веб-портали), що перебувають за її фізичними стінами. Нарешті, бібліотека надає віртуальні послуги з пошуку інформації та необхідних знань. Умовно кажучи, сучасна бібліотека стає вузловим центром, котрий концентрує та розподіляє інформаційні потоки.

Сьогодні удосконалення технологій формування

науково-інформаційних ресурсів та обслуговування неможливе без досліджень походження, характеру, динаміки інформаційних потреб користувачів. Одним з основних критеріїв оцінювання досконалості бібліотечних технологій є ступінь задоволення інформаційних потреб користувачів та ефективність використання різних засобів доступу до інформації, як прямого відображення відповідності ресурсної бази бібліотечно-інформаційної установи потребам усіх верств суспільства та сприяння розвитку його інтелектуального і духовного потенціалу.

При цьому практика доводить, що формування інформаційної культури користувачів, їх уміння користуватися інформаційно-пошуковими системами, електронними носіями інформації, а також професійна компетенція бібліотечного персоналу залишаються актуальною для дослідження як з наукової, так і практичної точок зору. Комплексність таких досліджень дає змогу оперативно коригувати технологічні цикли системи обслуговування, вводити в бібліотечну практику інновації як змістовного, так і організаційно-управлінського типів.

Основною концептуальною одиницею сучасного інтернет-середовища є веб 2.0, а концепцію сучасної бібліотеки фахівці за аналогією називають «бібліотека 2.0». Цей термін був упроваджений Майклом Кейсі як безпосереднє запозичення технологій бізнес 2.0 і веб 2.0.

Як і у веб 2.0, повнофункціональний електронний каталог бібліотеки 2.0 наповнюється і змінюється у кращий бік з дедалі більшим залученням користувача в процес взаємодії з каталогом та спільного використання контенту. Бібліотекарі працюють над модернізацією бібліотечних каталогів, щоб зробити їх більш корисними при пошуку, організації та взаємодії з інформацією, максимально підлаштовуючись під користувача. Нові типи каталогів представляють собою вже не «ізолювані інформаційні сховища», а «пов'язані між собою комп'ютерні платформи» [7, с. 140].

Соціальні мережі, попри поширене упередження щодо їх переважно рекреаційної спрямованості, стають дедалі важливішим сховищем інформації та осередком креативу інтелектуального продукту, зокрема, й бібліотечно-бібліографічного характеру. Так, популярна «соціальна мережа читачів книг» LiveLib зусиллями своїх користувачів (основна маса яких, зрозуміло, не має фахових бібліографічних навичок) створює потужний анований книжковий каталог, доповнюючи його рецензіями читачького загалу. Кожен зареєстрований користувач цієї мережі має змогу додати інформацію щодо видання (ISBN, автор, назва видання, видавництво, книжкова серія тощо) в описо-

ву форму, що наслідує каталожну картку. Варто також відзначити систематизацію за рубриками, яка здійснюється користувачьким колективом сайта, а також опцію оцінки книги – узагальнений показник суб'єктивних оцінок читачів стає аналітичними даними для складання своєрідного рейтингу видань (найвище оцінені книги займають кращі, «помітніші» місця у своїх рубриках). Крім того, на LiveLib будь-хто може звернутися до відвідувачів сайта за порадою «Що почитати?», а на основі читацьких смаків користувачів автоматично генеруються рекомендації тематично, естетично й стилістично подібних творів. За схожими принципами діють й інші соціальні мережі книжково-бібліографічної тематики: Goodreads, Revish, LibraryThing, IMHO.net тощо.

Дуже важливо, аби такі проекти взаємодіяли із традиційним бібліотечним середовищем, а не заступали його. Адже попри відмінності у характері функціонування книжкові соціальні мережі поєднані з книгозбірнею спільною місією збереження та поширення знань. Практично співпраця бібліотеки та книжкових соціальних мереж могла би реалізовуватися, зокрема, через надання сайтам фахової бібліографічної підтримки та залучення бібліографами кращих користувачьких рецензій на одному щаблі з професійними анотаціями під час опису ресурсів.

Чимало корисних змін може привнести в діяльність бібліотеки й блогосфера. Завдяки вдалому позиціонуванню представництв бібліотеки в інтернет-середовищі вирішувалася б ціла низка питань, зокрема: реалізація експертної ролі бібліотекаря/бібліографа через надання фахових рекомендацій та розв'язання дискусійних проблем; тестування нових ідей, пов'язаних з оптимізацією та раціоналізацією роботи бібліотечного працівника; блог міг би стати випробувальним майданчиком для перевірки на концептуальність нових продуктів і послуг у референтному середовищі; персоналізація фахового спілкування шляхом використання блогів як платформ для зворотного зв'язку із читацьким загалом як адресатом надання бібліотечних послуг і співробітниками інших бібліотек та установ спорідненого спрямування (книгарень, архівів тощо) – так званий корпоративний блогінг.

За даними С. Головахи [2, с. 30–31], поява електронних представництв Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у низці соціальних мереж (Facebook, Twitter, Vkontakte) збільшила відвідуваність офіційного сайта НБУВ на 10 % протягом 2012 р. Алгоритм циркуляції інформації на акаунтах НБУВ дослідник описує так: «На офіційному сайті, у розділі «Бібліотечні новини», висвітлюється певна подія, наприклад, відкриття виставки, проведення

презентації книги тощо. Потім ця інформація дублюється на сторінці у соціальній мережі, наприклад Facebook, і далі по ланцюжку вона передається відвідувачам каналу у соцмережі. Таким чином, інформація переходить зі стадії «до запитання» у стадію «завжди в курсі». І новина, не чекаючи коли її помітять, сама заявляє про себе, з посиланням на першоджерело». Така активна стратегія, експансія в інформаційне середовище дає змогу бібліотечі рекламувати власну діяльність, анонсувати події, встановлювати зворотний зв'язок із користувачами, залучати нових відвідувачів без істотних ресурсних витрат.

Загалом, питання зворотного зв'язку бібліотеки з читачами із запровадженням технології веб 2.0 набуває нових рис. Завдяки появі принципово нових мережевих платформ (соціальних мереж, агрегаторів лінків, блогів, мікроблогів тощо) та аналітичного апарату нового покоління (зокрема, Google Analytics) бібліотекар озброєний значно більшими відомостями про потреби та запити читачів. Сукупність зазначених вище інтернет-ресурсів дає змогу: отримувати та персоналізувати інформацію щодо уподобань читачів, їхніх скарг та пропозицій, а відтак, аналітичним шляхом коригувати характер і якість надання бібліотечних послуг та створення інтелектуального продукту (бази даних, покажчики тощо), проводити селективну роботу щодо реструктуризації бібліотечного фонду (штучно збільшувати питому вагу найбільш популярних серед читачів ресурсів залежно від кон'юнктури запитів); відстежувати шлях користувача бібліотечними ресурсами та оптимізувати діяльність «традиційних» відділів та інтерфейс репрезентації електронних ресурсів; уможливити залучення сторонніх користувачів до креації бібліотечно-бібліографічного продукту (зокрема, надання опції внесення змін до каталогу, додавання рецензій-анотаций). Ця система вже функціонує на Заході, де читачі мають змогу працювати за принципами бібліотеки 2.0. Зрозуміло, первинно діяльність користувачів в електронному бібліотечному середовищі має відбуватися у режимі премодерації із можливістю внесення змін адміністраторами ресурсу і переходом на вищий (немоделований) щабель із набуттям користувачем певного рівня репутації.

Одним із найпрагматичніших шляхів подолання економічних проблем сучасними бібліотеками, що істотно впливають на характер властивих інформаційному середовищу змін, є якнайширше залучення до бібліотечної роботи самих користувачів. Органічно інтегрована в середовище веб 2.0 бібліотека матиме змогу без залучення додаткових коштів здійснювати наповнення, обробку та репрезентацію документно-

ресурсної бази зусиллями користувачів соціальних мереж фахового (бібліотечного) та загального спрямування, організувати циркуляцію ресурсів вільного доступу на засадах самообслуговування.

Проте, не варто надавати впровадженню в бібліотечний документообіг електронних ресурсів значення панацеї. Зрозуміло, що позірна легкість у користуванні ними приховує низку іманентних технологічних та світоглядних аспектів, що призводить до перцептивних парадоксів. Автори колективної монографії «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища» [6, с. 99–100] виокремлюють, зокрема, дві фундаментальні суперечності, які вони називають «комунікаційними кризами»:

- 1) суперечність між постійно зростаючим обсягом інформаційних фондів та можливістю індивідуальної пам'яті усвідомити цю інформацію;
- 2) суперечність між легкодоступністю та швидкістю інформування і відсутністю редакційної та експертної оцінки інформації, що призводить до її хибності, неякісності та недостовірності.

Фахівці справедливо вважають недостатнім «суто інформаційний підхід до ролі бібліотек у сучасних соціальних комунікаціях, бо користувач перш за все бажає отримати не лише інформацію, а достовірні знання (які відрізняються від інформації тим, що вони можуть бути усвідомлені та засвоєні індивідумом, накладені на певний клас явищ, умов та ситуацій і застосовані для вирішення завдань або вироблення оперативних рішень)» [6, с. 99–100]. Саме таку можливість доступу до знань і мають створювати сучасні бібліотеки, використовуючи найкращі здобутки аналітичних та семантичних бібліотечних технологій опрацювання інформаційних потоків. На думку авторів, за умов подальшої інформатизації галузі, розвиток і пріоритет отримують ті її елементи, які здатні виробляти і обробляти інформацію, стимулювати і управляти знанневими процесами. У зв'язку з цим специфічною рисою інформаційного суспільства визнається зростання ролі консультантів, експертів, а інтелектуальні інститути (такі як бібліотеки) перетворюються на провідні соціальні інститути.

Подібна думка обстоюється у книзі «Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства», автори якої, моделюючи трансформації бібліотечної діяльності «у період прогнозованого майбутнього», припускають, що «залишаючись основними центрами зберігання інформаційних ресурсів, бібліотечні установи – що дедалі більшою мірою демонструє вже практика сьогодення – будуть розвиватися також як активні оператори інфор-

маційними масивами в інтересах суспільних інститутів, в інтересах суспільства. Вони, очевидно, мають ставати своєрідними методичними центрами з керування інформаційними потоками й ефективного використання інформаційних ресурсів» [3, с. 222].

Схожих позицій дотримується К. В. Лобузін у статті «Бібліотека 3.0: знання, сховища даних та експерти». Вона зазначає: «головна роль, на яку можуть претендувати бібліотечні спеціалісти найближчим часом, – це бути посередниками між інформацією та споживачами: створювати метадані електронних і цифрових об'єктів різної природи, надавати довідково-інформаційні послуги, проводити експертизу інформаційних ресурсів, опрацьовувати інформаційно-аналітичні продукти, що сприятиме формуванню необхідної інформаційної інфраструктури, призначеної для прийняття кваліфікованих рішень та вирішення суспільно значущих завдань науки, освіти і виробництва» [4, с. 34].

На слушності доповнення традиційного бібліотечного обслуговування онлайн-консультуванням наголошує і О. Ю. Мар'їна: «Нині складається ситуація, при якій споживач уже не спроможний обробити всю доступну йому інформацію. В межах моделі вільного пошуку він самостійно формує власну «систему інформаційних пріоритетів» на основі пошукових запитів у широких базах даних цифрового контенту. Водночас джерелами масової інформації в абсолютній більшості випадків залишаються професійні структури, в тому числі й бібліотеки. У такому разі ключовим механізмом успішної участі бібліотек у процесах формування та використання цифрового контенту є управління інформаційними пріоритетами користувачів» [5, с. 45]. Тож, як бачимо, тенденція до перепрофілювання традиційного бібліотечного середовища в експертну спільноту з науково-консультативними функціями більшістю дослідників вважається чільною.

Інформаційне суспільство, суспільство знань понад усе потребує орієнтирів. Справді, накопичення та поширення інформації сягнуло небачених меж, але сам по собі неозорий масив інформації не становить інтелектуальної цінності і не може бути конвенційним продуктом на ринку. Тож, саме фаховий добір, систематизація та репрезентація інформаційного контенту з розпорощених джерел є наразі ключовим завданням міжнародної наукової спільноти. Водночас подібна діяльність не може зводитися до абстрактної кластеризації ресурсів за низкою родо-видових ознак, а має бути максимально кастомізована, припасована до конкретних потреб користувачів, конкретних пошукових запитів. Така діяльність, за всієї неминучості автоматизації процесу, не тільки не втрачає своєї

актуальності, а навпаки, надає значно ширших повноважень працівникам наукової електронної бібліотеки. Адже часто для отримання по-справжньому релевантних і верифікованих результатів пошук має бути максимально гнучким, персоналізованим. Звісно, наявний пошуковий інструментарій надає для цього широкі можливості. Однак «жива», нероботизована консультація з фахівцем, залучення до процесу наукового пошуку масиву фонових знань та професійних навичок бібліотекаря як і раніше становлять неабияку цінність. З цього ж випливає логіка формування фондів наукової електронної бібліотеки: «у процесі розробки стратегії комплектування бібліотекам необхідно бачити свого користувача, прогнозувати еволюцію його запитів як до змістовної форми обслуговування, так і до форм співробітництва бібліотеки з користувачем у напрямі якомога більш ефективного використання інформації» [8, с. 223–224].

На важливості електронних ресурсів бібліотек як інтеграційного чинника у системі наукових комунікацій наголошує у своїй монографії Г. В. Шемаєва: «Зростання кількості різних видів і типів електронних ресурсів у системі наукових комунікацій висуває до фахівців сучасних бібліотек нову вимогу – їх інтеграцію з метою надання користувачам, по-перше, уявлень про наявність наукових електронних ресурсів, їх якість, змістовне наповнення, формальні властивості, по-друге, доступу до різномірних електронних ресурсів, по-третє, формування середовища комунікації між ученими» [8, с. 29].

Професійна взаємодія учасників бібліотечної спільноти на новому етапі здійснюється за допомогою таких комунікативних засобів, як дискусійні листи, списки розсилки, форуми, телеконференції, що сприяють оперативному обговоренню наукових проблем і завдань. З технологічної точки зору, концептуальною новацією є впровадження у документообіг репозитарної самоархівзації (self-archiving). Запропонована модель уможливорює спільне наповнення та використання електронної колекції кількома науковими закладами (університетами, архівами, дослідницькими центрами). Контент таких репозитаріїв створюється самими користувачами і модерується співробітниками наукового закладу; фонди цих репозитаріїв містять розмаїту, за типом видань, колекцію електронних документів (препринти, робочі нотатки, навчально-методичні матеріали, необроблені дані досліджень і вже опубліковані статті та монографії) у вільному доступі, а користувачам надається можливість обговорення у власному середовищі та дискусії з авторами. Наукова електронна бібліотека, що акумулюватиме у власному фонді подібний «сирий»

матеріал, інтегруватиме на єдиній платформі ресурси інших установ на засадах спільного доступу та надаватиме в електронному середовищі дискусійний майданчик для фахового обговорення матеріалів, а отже, матиме суттєві переваги у першочерговому доступі до інтелектуального продукту та сприятиме онлайн-циркуляції наукових ідей у власному середовищі.

У бібліотеці використовуються різні форми комунікації, які пов'язують найрізноманітніші суб'єкти. Це може бути міжособистісна комунікація, що зв'язує читача і автора, читача і бібліотекаря, читача з іншим читачем, бібліотекаря з бібліотекарем. Бібліотека організовує взаємодію між соціальними групами, які відрізняються за віковою, інтелектуальною, культурною, професійною, конфесійною та іншими ознаками. Саме тут можливий інформаційно-психологічний обмін між представниками різних культур, епох, окремою особистістю і всім людством.

Бібліотека інноваційної моделі організовує процес соціальної комунікації як у реальному, так і віртуальному просторі, насамперед у мережевому інформаційному середовищі. При цьому вона сприяє освоєнню цього простору, оцінці і включенню його об'єктів у культурну практику, забезпечує їхнє збереження. Будь-яка бібліотека бере участь у поширенні соціально значущої інформації, знань через організацію доступу до них. Бібліотека інноваційної моделі, долаючи за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій власні фізичні кордони, сприяє прискоренню процесу просторової дифузії документованого знання, розширенню числа суб'єктів його освоєння.

Бібліотека інноваційної моделі – активний учасник культурних подій міжнародного, національного, регіонального та місцевого масштабу, провідник культурної політики окремих держав і регіональних об'єднань. У рамках громадських акцій вона сприяє закріпленню в суспільній практиці кращих зразків культурної спадщини, перетворенню породжених культурних форм у норми, стандарти, правила, котрі забезпечують сталий розвиток суспільства, подолання наслідків глобалізації та технократизації суспільного життя.

Список використаних джерел

1. *Гарагуля С. С.* Бібліотека та веб 2.0: зміна фахової парадигми / С. С. Гарагуля // Наукові праці Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 34. – С. 91–95.
2. *Головаха С.* Наукова бібліотека у соціальних мережах / С. Головаха // Бібл. вісн. – 2013. – № 1. – С. 29–32.
3. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства : [монографія] / [О. С. Онищен-

ко та ін.] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2011. – 247 с.

4. Лобузінa К. В. Бібліотека 3.0: знання, сховища даних та експерти / К. В. Лобузінa // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2012. – № 1. – С. 26–35.

5. Мар'їна О. Ю. Бібліотека у процесах формування цифрового контенту / О. Ю. Мар'їна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2012. – № 2. – С. 41–46.

6. Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища : [монографія] / [О. С. Онищенко та ін.;

бібліогр. ред. І. П. Антоненко] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – 245 с.

7. Уэбстер Ф. Теории информационного общества : пер. с англ. / Ф. Уэбстер. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 398 с.

8. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва ; Харківська державна академія культури. – Х. : ХДАК, 2008. – 289 с.

Стаття надійшла до редакції 9.09.2014 р.

UDC 021.1-028.27:316.776

Serhii Harahulia,
Ph. D. student, VNLU

LIBRARIES IN THE INFORMATION SOCIETY: FOCUS ON THE USER

The process of library's interactive communication with users at the present stage of scientific and technological development of mankind are considered. The position of libraries in the information space and their role in the electronic documental circulation, the transformation of traditional library environment in modern expert community are investigated.

К е у о р д с: blogosphere, digital content, electronic library, social networks, web 2.0.

УДК 021.1-028.27:316.776

Сергей Гаратуля,
аспирант НБУВ

БИБЛИОТЕКИ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ: ОРИЕНТАЦИЯ НА ПОЛЬЗОВАТЕЛЯ

Рассмотрен процесс коммуникативного взаимодействия библиотек и их пользователей в современных условиях. Показано место библиотек в информационном пространстве, их роль в электронном документообороте, трансформация традиционной библиотечной среды в современное экспертное сообщество.

К л ю ч е в ы е с л о в а: информационное общество, веб 2.0, социальные сети, цифровой контент, электронная библиотека.